

(א) לעיל ה. ט. (ב) לקמן טז. (ג) ו'ל הערך ע' אטבא פ"י טזי טה הסגרות שמשמין למנלה בעגלות סבי כשהיא טעונה, (ד) וק"ל טז. (ה) וע"פ, (ו) ז"ל אמת,

הגהות הב"ח

(א) נביא מנטרפות ולא אמרין:

גליון הש"ם

נב' עילות תחתיון וביניהן. ע"י עיונינו ו' ע"ל מר"ה כ"ל מערבין:

רבינו הגאול

פחות מו' אמות פטור. פ"י אם יש במקום שורק עד שנה ב'ו' הגדרין שחן רה"ד א' אמות חיב. גבון שיש רה"ד ב'ו' זה ב' אמות ובעד אחר ב' אמות אחרות רה"ד, שנמצא מעביר ד' אמות ברה"ד. וקמ"ל רשויות מצטרפות אינ' דהיי' דהיי' חולק בין ב' רשויות הובים ולא מרינק קלוטה כמי שהונהג. כלומר לקטון רה"י טרם תנוד ד' אמות, אלא כיון שבירקה אמת הלך החפץ ד' אמות ברה"ד אינ' אמת מקוטעת ואין ארבעת רצופות ביחד חיב. א"ל משמה דרב המעביר ד' אמות ברה"ד מקורה פטור דהא כל מלאכת דשבת מן המשכן גמרין להו, ולמה הוא פטור לפי שאינו דומה לדגילי מדרב. ואקשיבן איהו עגלות שהיו טעונות וקרא המשכן מקוטה היו בומן שהקריש עליהו, ואמר רב משמה דרבי אייא עגלות תחתיון וביניהן וצדיהון רה"י הן. ופרקינן כי אמר רב לפי שאין דומה לדגילי מדרב בדרא קמא,

פ"י בומן שלא הניח על העגלות קרישם אלא התוחתום בלבד שאינה מקורה כולה, אבל כשיניחו עליהן שוים ושלישים ותאז כולה מקורה לא אמר רב. ואקשיבן מכדי אורח העגלה כמה היא ה' אמות, רוחב כל קיש אמה וחצי, רוחב כל קיש אמה וחצי, כמה קרישם טועין בעגלה שלש שאינה מחוקת יתי כ' ארכה ה' אמות, ורוחב כ' קריש כל קיש אמה וחצי ארבע אמות וחצי, נמצאת חצי אמה עודפת העגלה על הקרישם והן ג' טפחים, כי שרית בין קיש לקיש זה העורף כלבוד דמי ואפילו בדרא תתא העגלה כולה מקורה היא. ודחי רב מי סבור קרישם ברחבם היה מטעינם על העגלה, אחרון היה מנח להן. ואקשיבן תוב סוף סוף עובי כל קיש אמה היא כשמשדרין על העגלה נתון ד' קריש על העגלה, נמצאת עודף בעגלה אמה שהיא ו' טפחים, כשתחלקם בין הקרישם יבא ביניהם פחות מג' טפחים שהיו בין ד' קרישם ורצה לחלקם וקרי"ל כל פחות מג' טפחים כלבוד דמי, ומכל פנים העגלה אפילו בדרא תתא מקורה היא. הניחא למ"ד קרישם מלמטה ועובין אמה למעלה כלין והולכין עד כאצבע, פ"י הוה הנגר

פחוס מארבע פטור. דמשום הולאה לא מייחייב ללא אמרינן קלוטה כמה שהונהג: **רשויות**. השוות: **מנטרפות**. רשות הרבים זו עס רשות הרבים זו ודלא כר' יוסי דלמרז בפרק המוציא יין (לעיל פ.) אף כהעלם אחד לרשות אחד חייב לשתי רשויות פטור ועוד קא משמע לן דלא אמרינן קלוטה כמה שהונהג:

מקושה. מכוסה: **והא עגלות**.

דמשכן: **דמקורות** הוו. בקרישים

הסדורין עליהן רחבן לאורך העגלה ואורכן לרחבן על ראש דפנותיה וקא סלקא דעתך על פני כל אורך העגלות היו מסודרות: **וצניניהן**. צין עגלה לעגלה שצדדה ואף על פי שראשי הקרישים יואכים לכאן ולכאן שמי אמות ומחלה לכל רוח וראשי קרישים של עגלה זו מגיעין לראשי קרישים של זו שצדדה שהרי חמש אמות היו צין עגלה לעגלה כדלקמן^[מ] ורחב עגלה חמש אמות החלל שמי אמות ומחלה וצין וכשאורכה נתון על דופני עגלה לרחבה נמצאו צ' אמות ומחלה בולטין בקצה ריחם שצין צ' העגלות מקורה בראשי קרישים: **ואדיהן**. ריחם שצין **קאמר רב** תחתיהן רה"ר: **בדראסא**. בריוח שצין שורות הסדר שהיה סודר קרש על קרש סדר אחד ומניחו ריחם וסודר סדר אחר ומניחו ריחם: **ה' אמות**. כדלקמן^[מ]: **כמה מוסיב**. כמה סדרים יכול להוסיב על אורך דופנותיה תלתא ותו לא ומחוקות

ד' אמות ומאי פש ליה ריחם דלמחא: **שדי ליה מר ציני וציני**. כשאתה מחלק לריוח שצין הסדרים אין בכל ריחם אלא רביע אמה דהוא טפח ומחלה דה"ל לצוד והיינו מקורה: **אחודן מנה להו**. דליכא רווחא טפי: **סומכא**. עובי: **אמסא**. כדמשני לקמן עוביין אמה: **כמה מוסיב**. כמה סדרים הוא מסדר: **ארבעה**. דעל כרחיק כל מה שיכול לסדר על פני אורך העגלה הוא מסדר ואינו מנביה להוסיב זו על זו שהרי י"ב קרישים היו לעגלה אחת שמ"ח לקרישם היו כ' קרישים לנפון ועשרים לדרום ושש למערב ושנים למקצועות וכיון דרחבן אמה וחצי ומושג חודן קרז אס אמה מסדר זו על זו הרבה הן נופלות הלכך כמה הוא מוסיב ארבע דחמשה בחמשה לא יתבי דאי אפשר לדוחקן ולנמאס להוסיב ה' בתוך ה' אמות ועוד מפני צליטת הטבעות: **כי שדי מר ציני וציני**. לחלקה לאמה זו ג' רוחמים שצין ארבע סדרים כלבוד דמי שאין כאן ריחם אלא שני טפחים: **הניחא**. הא דלמרת שהריוח הזה רשות הרבים הוא למ"ד שעובי הקרישים כלה והולך עד כאצבע איכא למימר דליכא רווחא טפי צין ד' **סדרים: אלא למ"ד רו'**. פלוגתא לקמן בשמעתין^[מ]: **אמר רב כהנא לטבעני**. בריוח שצין **לדי** הקרישים שטבעות קצועות בהם קאמר רב דהוי רשות הרבים כלומר ג' אפשר לסדר בה ארבע סדרים כדקאמרת לפי שטבעות קצועין בקרישים כדכתיב (שמות טו) ואת טבעותיהם תעשה וזהו שהיה תוחב הצריחים לתוכן לפי שהן גבוהות וכשיושבות על האדנים שאינם אלא אמה מנענעות לפנים או לאחור אלא שהצריחים מחברים את כולם והצריח המיכוון מחבר כל ג' הרוחות ומחוקיין זה את זה ואותן טבעות זקופין היו ולא שוכצין והיו רחבין ואי אפשר להן לעמוד זה כנגד זה בלאותו ריחם לפיכך מוסיב שמים זו אל זו כדאש העגלה האחת ופונה **לדי** הטבעות של חיונה לחוך ושל פנימית לפנים ואין כר"ך להניח ריחם צינייהן וכן כדאש העגלה השני וכל ו' אחת הריוח בצאמצע צין **לדי** הטבעות כך פירשו רבותי וכך היו גורסין אמר רב כהנא בצטבעי אטבעי היכא מנח להו אגבא דעגלה ועגלה גופה מקורה הואי אמר שמואל ציתדות ומפרש אטבעי כמו טעבי ופרקינן הך רווחא דאטבעי היכא מנח להו אגבא דעגלה כדפרישית והתינו **לדיהן** וצינייהן רשות הרבים אלא תחתיהן היכי היו רשות הרבים הא עגלה גופה מקורה הואי דקא סלקא דעתך שהיו

הזורק פרק אחד עשר שבת

צ"ח.

הניחא ל**מ"ד** קרישים מלמטה עוביין אמה ובל"ן והור"בין עד כאצבע. הקשה הרב פור"ת ולדידה מי ניחא והלא כיון שהולכין וכלין עד כאצבע יכולין לסדר ששה סדרים או יותר שימנו חודו של זה כנגד עציו של זה^[מ] ויחזיקו ששה סדרים שלש אמות

ושלש אצבעות וישארו י"א טפחים לאייר וכי שדיה להו ציני וציני כלבוד דמי ומי"ך דגנאי הוא להשיע **לדי** העב העומד סמוך לקרקע אלא הקרש שהיה למעלה מקום שהירעות פרוסות עליהן ודמי להא דלמרינן מעלין בקדש ואין מורידין ור"ת מי"ך דכמו שהיו פורקיין אותן מן המשכן כך היו מניחים על העגלה שהימה אלא דופן המשכן כי כך היו עושין צלל טורח צלל להופכן היה טורח גדול ורבינו יצחק ואומר דשמא^[ב] מחליין ולמעלה היו כלין והולכין והשמה אי אפשר לסדר יותר וא"מ מנגן דילפינן ממה שאינו מקורה נילף מן המקורה שבו והיא המעביר **ד'** אמות ברשות הרבים מקורה חייב וי"ל דמן האירי יש לנו ללמוד שדומה יותר רשות הרבים ור"י אומר דמהכא לא ילפינן רשות הרבים אלא ממחנה ליה כדאמר לעיל ומהכא לא ילפינן אלא שיעור רשות הרבים דהוי י"ו אמות ומכל מקום אי לאו דתמתינה וצינייהן וצדיהן רשות הרבים לא הוה ילפינן מניייהו שיעור רה"ר:

אטבעי היכא מנח **זהו אנבא דעגלה עגלה מקורה היא**. פירש רש"י דסלקא דעתך שהעגלה היתה מקורה^[מ] ותימה למה

היה סדר לומר כן ועוד דצכל הספרים גרסינן אטבעי היכא מנח להו אגבא דעגלה ^אמה לו להוכיח אטבעי בהך אתקפתא לא הוה ליה למימר אלא הא עגלה מקורה היא ועוד דגרסינן לעיל בדראסא^[ב] וצכל ספרים גרסי' דדרא תמא ולפי גירסתם נמי אין הלשון משמע צין השורות כמו שפיר' ונראה לר"ת כמו שפי' ר"ח דדרא תמא פ"י בצויה ראשונה^[א] שעדיין לא הניח על העגלה אלא קרישים התחמיים כלבוד שאינה מקורה כולה שיש ריחם צין השורות כדמפרש ואילז אצל כשמסדר שורה שניה ושלשית^[א] נסתם האירי שצין השורות שלא היו יכולים להיות מכוונים ולהשימן זה על זה בצויה ממש אלא כל אחד היה בולט לחוך עד שנסתם כל האויר כמו בצאריח על גבי לבינה ופרקי אורכא דעגלה כמה הוי כו' כלומר אפילו בצורה ראשונה לא היה תמתינה רשות הרבים כדמפרש ואילז ומשני אמר רב כהנא בצטבעי אע"ג דלא קאמר אלא הדר ציה^[ב] דודאי כשיש קרישים על העגלה אפילו דרא תמאה לא הוו רשות הרבים תמתינה^[ב] אלא כי קאמר' דהוי רשות הרבים בצטבעי שאין על העגלה אלא אטבעי גרידא פ"י אטבעי שני עאים^[א] נקובים בשני ראשיהן נקובין כעין טבעות לכך קרי להו אטבעי ותחבין אותן על הקוודיסין העומדין בשני לדי העגלה לרחבה לפניה ולאחריה כדי שלא יפלו הקרישים ולפי שלא נוכח אמורא לעיל אין דרך הש"ס לומר אלא ופרקי אטבעי היא מנחא להו אגבא דעגלה פירוש אחר שנתנו הקרישים על העגלה נותינן עליהן אטבעי טבעות ומסגרות כדפרישית לפניה ולאחריה כדי שיאחזו הקרישים^[ב] ואז כבר עגלה מקורה היא^[ב] ולא גרסינן עגלה גופא^[א] אלא עגלה מקורה היא ומשני אמר שמואל ציתדות פירוש אטבעי דקאמר רב כהנא לא אותן עאים נקובים המשמיין לרוחב העגלה^[ט] כדפי' אלא ציתדות פירוש שני עאים ארוכים שכמו כן נוקצין אותן בשני ראשיהן ונותינן על הקוודיסין לאורך העגלה^[ט] ועל אותן עאים נותינן הקרישים כדי שיהו גבוהים למעלה מן האופנים ועשוין כמו אטבעי של רוחב העגלה שלאחר הטעינה^[א] ולפי ששמואל אינו כ"א מפרש דצרי רב כהנא לא קאמר אלא אצל ר"ח מפרש דהדר ציה משניוא דרב כהנא ואין נראה מדלא קאמר אלא ועוד היאך היה טועה רב כהנא דהא אין רגילות להניח אטבעי עד לאחר טעינה:

ל

עשויות כעלייה מלמטה כאותן שלנו שטוענין בהן חול ועפר לבנין:

אמר

הנקראים אטבי כמין מסגרות, ונמצאו העצים העומדין בארבעת מקצועי העגלה כמין קורות מחוקיין הקרישים שלא ישמטו לא לארכן ולא לרחבן, והן כמין מסגרות שסוגרין בעד הקרישים מכל צד, ואילמלא האטבי היו הקרישים דוחין העצים ונפולין. ויש מי שעושיין אטבי הללו מן הברזל כענין שפרשנו. וכיון שפירק רב כהנא באטבי, הקטו עליו וכי תמצא עגלה הגולה ואטבי עליה, והלא אטבי לא נעשו אלא להנתן על גבי עגלה טעונה ובעת שהיא טעונה מקורה היא. ונדרה רב כהנא.

ב א מיי פי"ד מהל' שנת הלכה א פגמ לאון סה טו"ע א"ס ח' שמה סעף ז וי:

מוסף רש"י

לפי שאינו דומה לדגלי מדרב. וכל מלאכות דבשנת ממשכן גמרי, מדנסמה פקשת שנת לפקשת משכן ציוקאל (ע"ל ה.).

מוסף תוספות

א. והכי ניחא טפי מלהגביה הקרישים זה על גב זה. מוס' ה"ל"ש. ב. מה שהיו הולכין וכלין עד כאצבע לא היו מתחילין מלמטה לקצר אלא. מוס' ה"ל"ש. ג. ויש' מה"ס. ד. מתחתיה. מוס' ה"ל"ש. ה. ולפירושו. מוס' ה"ל"ש. ו. וז"ל משמע כפירושו שפי' אורי שבין השורות. מוס' ה"ל"ש. ז. כל זמן. ח. מתחתיה. מוס' ה"ל"ש. ט. זה על גב זה. מוס' ה"ל"ש. י. ממה שפי' דאורי ב' בומן שיש קרישים על העגלה. מוס' ה"ל"ש. יא. ונת'ולגום ארוחין מנח להו וליכא רוחא כלל. סיטה לה"ן. יב. מוס' ה"ל"ש. יג. בקרישים שעליה. מוס' ה"ל"ש. יד. מקורה היא. מוס' ה"ל"ש. טו. לאחר שהיא טעונה. מוס' ה"ל"ש. טז. שנועצים שני קתודים בהונה שנים מזה ושנים מזה ותוחבין אותן העצים ונועצים אותן הקתודים, ואח"כ מביאים שתי עצים ויחובים בקתודים לרוחב העגלה, והיינו קודם שהיא טעונה. מוס' ה"ל"ש. יז. ואין העגלה מכוסה בנסרים, ובשעת עמידה האטבי שהעגלה מכוסה קצת אמר רב תחתיהם רשות הובים, וזה פי' הנכון דשמואל לא בא לסתור דברי רב (הרוני) [כתנאן]. רמב"ם.

רבינו הגאול (המשך)

בגון מלבוות המטה, והאמצע מגולה. ומניחין באמצעה לרוחב קורה ויצאה חוץ לעגלה ב' אמות ומצדה מזה הצד, וב' אמות מזה הצד, וזה הניח האחר, ומניסין האופנים בראשי הקורה היוצאות חוץ לעגלה, ומטעינין ע"ג העגלה הקרישים תחתים שאינם ושלישים, ועוד בארבעת מקצועי העגלה ד' עצים ארוכים קבועים ועומדים כמין קצופי המטה וראשיהן משופעין. ואחרי קרישים תחתים העגלה מביאין ד' קרישים רחבין כשיעור טפחים ונקראין אטבי, שנים מהן ארוכים כאורך העגלה וב' מהן ארוכים כשיעור רוחב העגלה, נקבויים כל אחד נקב בראשו. ב' נקבים בכל אחד ואחד. ומכניס אלו הקרישים נקבויים בראשי העצים העומדים כמין קצופי הארוכין לאורך העגלה והקצרים לרוחב העגלה. ונמצאו אלו העצים

^[א] וכך שמואל בני יהודה אמר ר' אבה אמר רב הונא